

Forenklede Fælles Mål i historie = mere styring?

Forenklede Fælles Mål (FFM) indebærer strammere styring af undervisningens form og indhold i skolefaget historie end Fælles Mål 2009. Det er i hvert fald en af hovedkonklusionerne i EVA's (Danmarks Evalueringsinstituts) rapport "Undersøgelse af læreres og forældres forståelse af forenklede Fælles Mål". Det problematiseres i det følgende.

Forfatter: [Jens Aage Poulsen](#)

Foto: [Colourbox.com](#)

EVA's "[Undersøgelse af læreres og forældres forståelse af forenklede Fælles Mål](#)" er en rapport på 71 sider, hvoraf historiefaget historie behandles på halvanden (side 39-40).

Udsagnene om FFM for de tre kulturfag (historie, kristendomskundskab og samfundsfag) bygger på fokusgruppeinterviews med i alt 18 lærere. Det må siges at være et tyndt grundlag

at konkludere noget som helst på. Men da EVA som bekendt er et velrenommeret institut, bliver rapporten formentlig læst og får en vis betydning. Derfor finder jeg – bl.a. som medlem af arbejdsgruppen, der udarbejdede FFM for historie – det nødvendigt at problematisere konklusionerne. Jeg anfægter ikke, at den del af de 18 lærere, som har medvirket i EVA's fokusgruppeinterview har den forståelse, der fremgår af rapporten, men de er ikke repræsentative. Det kan jeg som instruktør på kurser om FFM sige med sikkerhed.

I EVA's opsummering (side 7) hævdes det:

” For historiefagets vedkommende oplever lærerne, at forenkledede Fælles Mål for historie er udtryk for en strammere styring end tidligere. Historielærerne vurderer, at historiekanonens indebærer et fokus på konkret faktuel viden, som harmonerer dårligt med det fokus på kompetencemål, der er grundlæggende i forenkledede Fælles Mål.

Det er **ikke korrekt**. I FFM er færdigheds- og vidensmål formuleret som kompetencemål – altså udtrykt som 2. ordens-viden, dvs. ”vide hvordan ...” – og ikke som mål for et substantielt indhold eller 1. ordens-viden, som eleverne skal tilegne sig. I Fælles Mål 2004 var der i alt 96 trinmål, hvoraf flere indeholdt rimeligt præcise indholdsangivelser. Således skulle eleverne i 5. eller 6. klasse undervises i ”Luther og reformationen” og eleverne i 9. klasse skulle lære romertallene. I Fælles Mål 2009 er antallet af trinmål reduceret betydeligt, men flere trinmål peger mere eller mindre direkte på et bestemt indhold. Således skal undervisningen lede frem til, at eleverne efter 6. klasse kan ”fortælle om magtforholdet mellem konge og kirke i Danmark”. Her kan næppe tænkes på andet end Danmark i middelalderen.

I forhold til tidligere læreplaner giver FFM således læreren (i samarbejde med eleverne) langt større frihed til at vælge indhold, dvs. de konkrete emner og temaer med problemstillinger, der skal arbejdes med i undervisningen. Dog skal indholdet selvfølgelig fastlægges efter de valgte færdigheds- og vidensmål, der skal omsættes til læringsmål.

... og så historiekanon

Historiekanon indeholder de samme kanonpunkter som Fælles Mål 2009. Men der er sket et par markante ændringer. I Fælles Mål 2009 var historiekanon et bilag til slutmålene. I FFM er den et arbejdsområde under kompetenceområdet ”Kronologi og overblik”. I Fælles Mål 2009's vejledende læseplan, som langt de fleste kommuner tog uændret til sig, var kanonpunkterne kronologisk fordelt på de tre trin (3.-4., 5.-6. og 7.-9. klasses trin). Det indebar bl.a. at eleverne i 5. eller 6. klasse skulle undervises i ”Den westfalske Fred”. FFM fastlægger ikke, hvornår eller hvordan de enkelte kanonpunkter skal inddrages. På alle tre trin står der enslydende om færdighedsmål:

” Eleven kan bruge kanonpunkterne til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse.

Det er en kompetence, og fokus er ikke på ”faktuel viden”, som det hævdes i EVA's rapport. Det er en misforståelse, hvis man opfatter historiekanon som en slags pensumliste.

Historiekanon består af 29 punkter eller nedslag, som må integreres i eller udfoldes i emner og temaer. Det kan gøres på forskellige måder, og de enkelte kanonpunkters "fylde" kan varieres.

Samspil mellem kompetenceområderne

Ifølge rapporten oplever lærerne, at kompetenceområderne er mere "komplekse og omfattende end andre fag". Strukturelt og forståelsesmæssigt er der ikke ændret i forhold til de centrale Kundskabs- og Færdighedsområder (CKF) i Fælles Mål 2009. De tre kompetenceområder skal – ligesom CKF'erne i Fælles Mål 2009 – fortsat ses i sammenhæng. I planlægningen af et forløb vil læreren således typisk vælge målpår fra mindst to kompetenceområder og omsætte dem til læringsmål.

Alt i alt er der – i modsætning til, hvad der fremgår af EVA's rapport – langt mindre central styring i FFM end tidligere læreplaner. FFM i historie giver læreren rum til at planlægge en undervisning, der tager afsæt i elevernes forudsætninger, og som kan bidrage til, at eleverne styrker deres forudsætninger for at forstå historiske udviklings- og forandringsprocesser samt bruge deres færdigheder og viden til at orientere sig i deres samtid og tage bestik af deres fremtidsmuligheder.

Men skal intentionerne med FFM i historie lykkes, så kræver det selvfølgelig, at undervisningen varetages af lærere, der har historiedidaktisk og faglig indsigt samt refleksionskompetencer.